

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N°. 131.

13. Listopada 1829.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia. —

N. Pan na przełożenie najpohorniejsze c. k. W. Podkomorzego i najwyższego Dyrektora teatru Hr. Czernina, raczył najlaskawiej najwyższem swoim postanowieniem z dnia 1. z. m. dać c. k. nadwornej artystce dramatycznej Joannie von Weisenthurn wielki, złoty, cywilny, honorowy medal z uszkiem i wstążką, a to w nagrodę jej zasług które przy teatrze nadwornym przez lat czterdzieści jako antorka i aktorha położyła.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka południowa.

Gazety północno amerykańskie zawierają wiadomości z Meksyku z dnia 4. Sierpnia, podług których trzej Sekretarze Stanu spraw zewnętrznych, wojny i sprawiedliwości postanowili ofiarować ze swojej pensyi na dobro publiczne każdy po 100 dolarów miesięcznie. Prezydent już wprzód dał połowę swojej płacy, a Sekretarz Izby skarbowej część takowej. — Wniosek w Senacie meksykańskim, aby Postowi Zjednoczonych Stanów Ameryki północnej P. Poinsett dać paszport do powrotu do jego ojczyzny, nie utrzymał się, jakoteż drugi, zmierzający do tego, aby władzy wykonawczej na miesiąc pięć dać władzę nadzwyczajną; za ostatnim wnioskiem było 21 głosów, a przeciwko temuż 30.

Dziennik *Morning chronicle* umieścił list, jak zapewnia dobrze świadomego rzeczy w Meksyku korespondenta: Tenże zapewnia, iż bardzo się myli publiczność, jeżeli sądzi, że się nie uda zamiar Hiszpanów, ponieważ ich Meksykanie nie nawiądzają, ponieważ St. Anna jest znamienitym patrijotą i dobrym wodzem, lub że lud jest tam powszechnie waleczny; gdyby się im to przedsięwzięcie nie udało, tedy trzeba je wcale innym przyczynom przypisać, a 10,000 ludzi, jak nimi Xiążę Wellington pod Touluzą dowodził, byłyby dostatecznymi pod dobrym wodzem, cały kraj zajmą. Ze Hiszpanie nie są tak powszechnie nie nawiądzani, pochodzi już z tąd, iż się lat 14ście, mając początkowo tylko 16,000 ludzi, a później zaledwie piątą część tego, w wojnie o niepodległość w Meksyku utrzymywali. O St. Anna mówi

toż pismo, prawie to samo, co wprzód już Times namięniała. — Jeżeli wyprawa ta Hiszpanom nie powiedzie się, dodaje korespondent, tedy tylko tej okoliczności będzie można przypisać, że duobowienstwo nie jest już za Hiszpanami.

Listy odebrane wprost z Hawanny z dnia 5. Września, nie nie namięniają o drogiej wyprawie. — Późniejsze listy z dnia 10. Września mówią, że okręt francuzki z wojskiem i zapasami wojennymi odpłynął do Tampico. Strata Hiszpanów przy zdobyciu tego miasta, podług urzędowego ogłoszenia w Hawannie, wynosiła 100 ludzi.

Zjednoczone Stany Ameryki północnej.

Dziennik *National Intelligencer* z dnia 19. Września, wychodzący w Washingtonie donosi: Jak słyszać, w tej chwili jest o ważnej rzeczy mowa, mianowicie: czyli dla rządu Zjednoczonych Stanów Ameryki północnej jest właściwy czas, do nabywania prowincji Texas od rzeczypospolitej Meksykańskiej. Wiele gazet Zjednoczonych Stanów czyni uwagi, nad tém, i zaleca rozpoznanie tego środka.

Wielka Brytania i Irlandyja.

W dniu 21. Października Xięstwo Ichmość Kumberlandyi dali w swoim wiejskiem mieszkaniu w Kew, wielki obiad, na którym znajdowali się Xięstwo Ichmość Klarencyi, Xiążę Lieven z małżonką swoją, jakoteż wiele innych znamienitych osób.

P. Vesey Fitzgerald i P. Huskisson przybyli do dóbr Margr. Hertford w Hrabstwie Suffolk, i zjechali się tam z Xięciem Wellingtonem, który właśnie przyjechał był tamże dla odwiedzenia Margrabiego.

Posel rossyjski i Hr. Matuszewicz, którzy miewają często konferencyje z Ministrem spraw zewnętrznych, Lordem Aberdeen, naradzali się także w dniu 22. z. m. z Postem francuzkim Xięciem Montmorency.

Lord Aberdeen zapewnił uprzednio deputacją złożoną z kilku Dyrektorów londyńskiego towarzystwa, które się w celu obrobienia kopalni meksykańskich zawiązało, iż nie powinni się obawiać o swój majątek, i że jakikolwiek nastąpi skutek nowego przedsięwzięcia Hiszpanii, obiedwie

strony tak Hiszpanija jakoteż Meksyk szanować będą własność angielską.

Niestosunkowego i szybkiego podnoszenia się papierów publicznych angielskich naczynają angielskie gazety różne przyczyny. Niektóre, mianowicie: *Morning chronicle* i *Sun* twierdzą, że rząd angielski ma zamiar obligacje 3 1/2 i 4 procentowe (tak zwane ciężkie *Stocks*) odwołać i natomiast utworzyć nowe papiery, czyniące tylko 2 1/2 procentu. Inne przypisują to okoliczności, iż handel towarami nie przynosi teraz zysku, a kapitaliści wolą pieniądze swoje na papiery publiczne obracać. Do podniesienia kursu angielskiego przyczyniają się niepomatu zlecenia ze stałego ładu; jak źle *Times* jest niekiedy zawiadomiona o interesach stałego ładu, okazuje się między innymi z tego, że opowiada, iż rząd Pruski ma zamiar utworzyć papiery skarbowe, czyniące tylko 4 procentu, i dla tego chce spłacić pożyczkę swoją 5 procentową z r. 1828. Też sam Dziennik donosił przed kilką dniami, iż rząd Rosyjski cały swój dług (jak wiadomo po większej części z wieczystych rentów złożony) chce spłacić; wszelako w numerze swoim z dnia 23. Października doniesienie to w sposobie następującym prostuje: Zdaje się, że rosyjsko angielski dług, nie może podlegać redukcji, jak dalece takowy w pierwotnym kontrakcie jako ciągle procenta przynoszący i uważany i może być umorzony tylko przez operację funduszu umarzającego, skupującego takowe podług kursu. Okoliczność ta sprawiła, iż się o rosyjsko-angielskie obligacje pytano na giełdzie, i dla tego doszły dzisiaj do niezmierniej ceny 105. Przy powszechném podnoszeniu się papierów, pytano się także o tak zwany »Rubbish« (śmiecie) giełdy londyńskiej, przez co rozumieją obligacje południowo-amerykańskie, greckie i inne, które nie przynoszą procentów.

Francyja.

W dniu 25. Października przyjmował Król na prywatném posłuchaniu Hr. La Ferronnays, a w dniu 26. P. Rajneval.

W dniu 26. t. m. kazał Król na równinie pod Issy 12 do 15,000 ludzi czynić obroty. — W towarzyswie Króla oprócz Delfina znajdowali się Xiążęta Meklenburski i Sako-Koburgski.

W dniu 20. z. m. zjechała się Xiężna Berry z Infantem Franciszkiem Pawłem Hiszpańskim i jego małżonką w Lugdunie. Nie mogli się jeszcze zjechać z Dworem Neapolitańskim, który wezbranie rzeki Tanaro wstrzymało w podróży, i dla tego postanowili kilka dni przepędzić w Lugdunie.

Monitor umieścił postanowienie królewskie z dnia 18. Października, podług którego kredyt 19,529,000 fr. ustawę z dnia 2. Sierpnia 1829 na

zwyoczajne wydatki Ministerstwa sprawiedliwości na czas służby 1830 r. był dozwolony, jest podzielony w sposobie następującym: na zarząd centralny 546,000 fr.; radę królewską 572,000 fr.; sądy i trybunały 14,935,720 fr.; koszta sprawiedliwości karzącej 3,400,000 fr.; płacę kassy tytularnej pieczęci 75,000 fr.; razem 19,529,020 franków.

Dziennik *Ami du Roi et de la religion*, donosi, że Nunceyusz Jego Świątobliwości na cesarsko-brzyslijskim Dworze, Monsignor Ostini, Arcybiskup w Tarfus, wyjechał w dniu 20. Paźd. z Paryża do Toulonu, z kąd uda się na miejsce swego przeznaczenia.

W Konstytucyonistów z dnia 27. z. m. czytamy: Słychać, że Xiążę Suzo i P. Eynard znajdujący się od kilku dni w Paryżu, opatrzeni są w pełnomocnictwo ze strony rządu Greckiego do zawarcia pożyczki pod rękojmiją Rosyi i Francyi. Jak słychać, ofiarują oni, wszystkie rękojmie za punktualne wypłacanie procentów pożyczonego kapitału, i mają już do tego przeznaczone dochody terażniejszego cła Grecyi, przewyższające sumę potrzebną na zapłacenie tych procentów. Ponieważ rząd francuzki wstrzymał wypłatę subsydijów, przeto obadwa pełnomocnicy prosili tegoż rządu, aby onym tymczasowie dano kilka-kroć sto tysięcy franków.

Zjednoczone Niderlandy.

P. J. Corver Hooft wybrany został przez Króla z spośród trzech kandydatów na Prezydenta drugiej Izby i w d. 22. z. m. zajął miejsce swoje przemową do Zgromadzenia. Jak słychać, ustawa o publiczném oświeceniu złożona z 57 artykułów będzie niebawem Stanom jeneralnym przedłożona.

P. Fontan były redaktor pisma: *Album*, z Francyi zbiegły a z Niderlandów wygnany, przestał z Uelzen (w Hannoverkiem) list do Kuryjera niderlandzkiego. Twierdzi, że się z nim źle w Nymwegen obchodzono. Ręce jego, pisze, jeszcze są nabrzmiałe od kajdan w Nymwegen. Potem opowiada, co ucierpiał w podróży, gdyż podczas niegodziwego powietrza, nie mogąc sukni zmienić, musiał pójść pieszo. Kończy zapewnieniem, że skoro się zbiorą Stany Jeneralne, poda skargę przeciwko Ministrowi sprawiedliwości P. van Maanen, z powodu naruszenia czwartego artykułu ustawy fundamentalnej.

Podług pewnego pisma publicznego sądzą, że znaleziono już w Anglii ślad sprawcy skradzionych dyamentów w pałacu Xiężnej Oranii.

Niemcy.

Podług wiadomości z Darmsztadu, zesłała z tego świata w d. 14. Października JKWys. W. Xiężna Heska i nad Renem, w Auerbach, gdzie

zwyczajnie mieszkała. Narodzona w d. 15. Lutego 1761, doszła wieku lat 68 i 8 miesięcy.— W skutek tego wypadku otwórczenie Sejmu, który na d. 26. Października był przeznaczony, zostało podług wyższego rozkazu czterema dniami na później odłożone.

W d. 22. Października Król Jmć Saski powrócił do Drezna z podróży do Łuzacyi przedsięwziętej. Liczne dowody najszczerzej i najwierniejszej przychylności mieszkańców Łuzacyi w tej podróży okazywane Monarsze, napelniały go radosnym uczuciem. J. K. Wys. Xiężna Maryja Augusta Saska powróciła w d. 21. Października do Drezna z podróży w d. 7. t. m. do Lipska i Altenburga przedsięwziętej.

Na ostatnim jarmarku Lipskim było dużo szalów azyjackich do sprzedania, fajki i pypyki bursztynowe płacono po 80, 100 i 200 talarów za sztukę.

Turcyja.

List z Alexandrii z d. 30. Sierpnia (umieszczony w Kuryjerze Smyrneńskim d. 20. Września) donosi; Ibrahim Pasza odjechał do Kairu przed trzema dniami. W ostatnim czasie dał on liczne dowody swojej wysokiej zdolności w sztuce rządzenia przez znamenite ulepszenia, zaprowadzone w polityce miasta, jakoteż przez impuls nadany rozmaitym gałęziom administracyi, w której poczyną porządek panować. Zdaje się, że szczególniejszą uwagę Xięcia zwróciła na siebie marynarka. W dowództwie okrętów wojennych poczyniono ogólne i zupełne odmiany; wszyscy Kapitanowie osmańscy zostali uwolnieni; miejsce ich zajęli po większej części wychowawcy szkoły marynarki. W robotach po arsenalach panuje wielka czynność; organizacyją tychże mocno się rząd zajmuje. Założono tu warsztaty do lin okrętowych na wzór istniejących w wielkich europejskich portach, i niebawem nie będziemy potrzebowali lin za granicą robionych. Nie zadługo spuszczone będzie fregata z warsztatu i do liniowego okrętu zrobiono już wręgę. — Powrócił tu Inżynier Hussein Aga, z podróży przedsięwziętej bardzo śpiesznie aż do granic Syrii w celu oglądania wszystkich nadbrzeżnych fortyfikacyj. Osman Bej posniony został na Majora Jeneralnego. — Fregatę Galathę, na której znajduje się dowódca francuzkiego stanowiska, zastąpiła fregata Constance; tańta odpłynie jutro do Nawarynu. Kapitan téjże, P. Fleury, miał zaszczyt, iż go Wice-Król i Ibrahim Pasza odwiedzili; w dowód swojego upodobania z przyjęcia na pokładzie Galathę, dał Wice-Król Kapitanowi kosztowny pałasz, korpusowi Oficerów podarunek kawy Mekka,

a osadzie, która z wielką precyzyją wszystkie wojenne i wodne obroty wykonała, 15000 piastrow. »

Wiadomości z Grecyi.

Protokołu podpisanego przez Pełnomocników trzech Mocarstw, względem wykonania traktatu z dnia 6. Lipca 1827, do którego protokołu W. Porta w artykule 10. traktatu pokoju Adryjanopolskiego przystąpiła:

(Dokończenie.)

Amnestyja i prawo wychodztwa:

W. Porta Ottomańska da zupełnie i całkiem amnestyją, aby żaden Grek w całym obwodzie jej kraju za udział do powstania Greckiego nie był niepokojony.

Rząd Grecki ze swojej strony zaręczy podobne bezpieczeństwo w śród granic Grecyi wszystkim Chrześcijanom lub Muzułmanom, którzy za przeciwną stroną trzymali.

W. Porta dozwoli czasu jednego roku tym Greckim poddanym, którzy zechcą opuścić kraj turecki, aby majątek swój sprzedać i z kraju wolno wyjść mogli. Równiej wolności dozwoli rząd Grecki tym, którzyby woleli powrócić do kraju tureckiego.

Stosunki handlowe między Turkami a Grekami będą i nadal trwały, skoro punkta w tym protole wyszczególnione będą uregulowane.

Posłowie Francyi i Anglii zostają upoważnieni żądać po W. Porcie utrzymania zawieszenia broni, które podług oświadczenia Reis Efendego w liście do reprezentantów *aliansu* w Archipelagu z d. 10. Września r. z., ze strony Turków *de facto* względem Greków istnieje.

Te trzy Dwory opierając się na istnieniu tego zawieszenia broni, na krokach uczynionych do onegoż utrzymania, i na układach, które powinny być w Konstantynopolu ku rozstrzygnięciu losu Grecyi otworzone, żądać będą również, aby i Grecy ze swojej strony na wszystkich punktach wstrzymali kroki nieprzyjacielskie i by rząd Grecki cofnął wojska Greckie w granice aliansem zaręczonego kraju, które przekroczyło*): a krok ten ostatni nie ma bynajmniej szkodzić pytaniu względem rozgraniczenia przyszłego Greckiego Państwa.

*) Mianowicie Morea, wyspy przyległe i Cyklady, podług dawniejszego protokołu z d. 16. Listopada 1829. — Jak wiadomo, Prezydent Grecyi w odpowiedzi swojej na notę Angielskiego Rezydenta P. Dawkins, który mu przysłał odpis protokołu z d. 22. Marca, nie chciał na ten projekt przystać; i odpowiedź w tej mierze Hr. Capodistrias, potwierdził zupełnie wyrokiem swoim z d. 3. Sierpnia Kongres narodowy w Argos.

Namieinone tu wyżej przepisy, gdy zostaną z W. Portą zawarte, będą stósownie do art. VI. traktatu z d. 6. Lipca pod gwarancją tego z podpisanych Mocarstw oddane, któreby za pożyteczną lub podobną do wykonania rzecz osądziło, te zobowiązania na siebie przyjmą, których skutki i moc powinny być przedmiotem dalszych między wysokimi Mocarstwami umów, jako to namieiniony artykuł traktatu z d. 6. Lipca opiewa. — Wszelako rozumie się już teraz, że będąca w mowie gwarancja zabezpieczać powinna Ottomańską Portę przeciwko wszelkim krokom nieprzyjacielskim ze strony Greków i tychże znowu przeciw wszelkim nieprzyjacielskim krokom ze strony W. Porty. Postowie Francyi i Anglii nie zawą żądnych układów, któreby się od przyjętych zasad oddalały.

Chociaż Rossyja zezwala, że ją w tych układach żaden Rossyjski Pełnomocnik reprezentować nie będzie, wszelako rozumię się samo przez się, że te same układy rozpoczęte być powinny przez Reprezentantów Dworów Londyńskiego i Paryżkiego w imieniu Rossyi, jak w imieniu Anglii i Francyi; że wszystkie propozycje ze strony trzech Mocarstw, które traktat z d. 6. Lipca podpisały, powinny być wnoszone, i że nie będzie nigdy żadne żądanie dopuszczonem, mające na celu, aby Rossyją bezpośrednio lub pośrednio od układów rzeczonych lub od onych rezultatu wyłączyć.

Reprezentanci Francyi i Anglii będą się starali wszystkimi środkami w mocy swęj będącemi, zniewolić W. Portę, aby przystąpiła do propozycji, jakie oznyci odbiorą zlecenie. Jakkolwiek rzeczy stoją, wszelako żądać będą od rządu Ottomańskiego szybkoj na te propozycje odpowiedzi.

Urzędowe raporta, do których układy te dadzą powód, będą wspólnie robione, i przez dwóch Pełnomocników na trzy ręce podpisywane, z których jeden przesłany będzie każdemu z umawiających się Mocarstw.

Niniejszy protokół służyć będzie za instrukcją Postom względem zasad do układów mających się z W. Portą otworzyć i do toku rzeczy, jaki w układach zachowywać powinni.

Pełnomocnik Cesarza Jmci Rossyjskiego oświadczył się formalnie, iż jest od swojego Monarchy upoważniony, zezwolić, aby Postowie Francyi i Anglii układali się z Ottomańskim rządem i od tój chwili pominięni Postowie uważani

są za opatrzonych w potrzebne pełnomocnictwo, by ze strony Rossyi wchodzili dalej w układy na wyżej rzeczonych zasadach i stosunkach opartych.

Pełnomocnicy Francyi i Anglii oznajmili, iż w skutek tego oświadczenia i w zamiarze osiągnięcia celu niniejszego protokołu, Reprezentanci ich Dworów przy Porcie Ottomańskiej nie potrzebując innęj formalności, będą się uważali za dostatecznie upoważnionych, wchodzić w układy tak imieniem Cesarza Rossyjskiego, jakoteż imieniem swoich właściwych Monarchów, i że otrzymają rozkaz udania się bez zwłoki do Konstantynopola, aby spólnem imieniem trzech połączonych Mocarstw i stósownie do powyższych za spólnem porozumieniem przyjętych zasad i warunków układy rozpoczęli.

(podp.) Aberdeen.
Xiążę Polignao.
Lieven.

Multan i Wołoszczyzna.

Podług wiadomości z Bukarestu z d. 23. z. m. otrzymano tamże wiadomości o zaszłej wymianie w Adryjanopolu ratyfikacyi traktatu pokoju i oraz rozkaz do wstrzymania na wszystkich punktach kroków nieprzyjacielskich. Jak się zdaje znaczny korpus wojsk Rossyjskich pozostanie przez zimę w Wołoszczyźnie; czynią już przygotowania, aby wojsko to podzielić na wszystkie obwo dy Xięstwa.

Jenerał - Lejtnant Kissielew mianowany jest Prezydentem Dywanu Multan i Wołoszczyzny, w miejscu zmarłego Jenerała Lejtnanta Żeluchina.

Podług wiadomości z Jass z d. 24. Paźdz. niestety zaraza morowa rozszerzyła się tamże i w niektórych innych obwodach Multan. Umiera na nią codziennie od 30 do 50 osób; ponieważ dozorey różnych dzielnic miasta przez Kommissyją zdrowia ustanowieni, częścią na zarazę wymarli, lub nią dotknięci chorują, przeto rzeczona władza nie jest w stanie podać wykaz dotąd zmarłych i chorych. Wszelako władze chwyciły się najsurowszych środków dla wstrzymania ztego. — W nocy z d. 22. na 23. z. m. chwycił w Jassach mocny mróz i tyle spadło śniegu, że można było jechać saniami. Spodziewają się powszechnie, że nadzwyczaj wczesne ostre powietrze, utłumi siłę zarazy i zaród morowego powietrza, i w grassowaniu tej zarazy przerwę uczyni.

Rozmaitości Ner. 46. wyjdzie w Poniedziałek.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; Drukiem: Piotra i Augusta Pillerów.